

Cal Genovès

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Poble de Salelles, núm. 9
Emplaçament	Carretera vella d'Igualada (C-37 z) al km. 90 pista asfaltada en direcció oest.
Alçada:	293
Coordenades:	
Latitud:	41.70156
Longitud:	1.78615
UTM Est (X):	399003
UTM Nord (Y):	4617353

Classificació

Número de fitxa	08098-407
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Medieval Modern Popular
Segle	XI-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Catàleg de masies (núm. 035)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	9173601CG9197S0001SK
Fitxes associades:	
La Casa Gran	
Cal Tatjé	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 16/03/2016 - 01:00

Descripció

Casa pairal de grans dimensions situada al nucli de Salelles, la qual ha conservat molt bé el volum i la tipologia tradicional. Es tracta d'una de les cases arquitectònicament més interessants del nucli, però amb una estructura complexa i totalment atípica, fruit possiblement de l'annexió de diverses cases anteriors i de successives ampliacions. Així, la planta és formada per dos grans cossos paral·lels adossats, força allargats i de planta irregular que adopten una forma escalonada. L'habitatge disposa en general de planta baixa més pis i golfes, tot i que les alçades i les cobertes són diferents en cada part. La façana que dona llevant marcava el límit exterior de l'antiga sagrera per aquesta banda. A la part baixa hi trobem les restes més ben conservades de tot el recinte murallat del nucli, amb un tipus de parament molt ferm i sense obertures que ha estat parcialment tapat per una construcció posterior, feta amb un tipus de pedra de color diferent. Però encara és perfectament visible un tipus d'aparellat fet amb carreus mitjans, més o menys escantonats i amb tendència a un cert atal·lussament a la part inferior. En aquest tram de façana-muralla s'hi poden veure restes de dues espitlleres. A un extrem d'aquest mur hi ha el porxo cobert amb volta de pedra que és un dels passos per on transcorria el carrer exterior al recinte murat. Igual com en el cas de cal Tatgé i la Volta, aquest pas es va fer per poder allargar la casa cap a l'exterior de l'antic recinte de la Sagrera. Així doncs, aquest es va convertir en un dels accessos al poble de Salelles, que comunicava amb el camí ral de Manresa a Igualada, el qual discorria més o menys per on passa l'actual carretera. Així com a la part baixa pràcticament no hi trobem obertures, la part alta d'aquesta façana presenta una diversitat de construccions més obertes: a la dreta una galeria amb tres arcs de punt rodó fets de maó, a la part central un balcó i a l'esquerra un cos sobrealçat sobre la volta, fet de maó i amb una sèrie de finestres amb persianes exteriors i una terrassa superior. Aquestes obertures amb persianes es van remodelar a principis de segle XX, ja que anteriorment hi havia una galeria amb arcs similar a la de l'altre extrem. La façana de ponent, que dona a la plaça, té més aviat l'aspecte d'una façana posterior, amb el mur pelat pràcticament sense obertures; només algunes finestres petites a la part alta. Cal dir que antigament bona part de la plaça estava ocupada per una casa que posteriorment va ser derruïda. Al costat dret aquesta façana té una petita terrassa i diferents obertures encarades cap a migdia. Per sota discorre l'espectacular volta de canó feta de pedra i reforçada amb una arcada adovellada a cada extrem. S'anomena la volta del cal Genovès, i a sota hi ha l'entrada principal de la casa. La façana nord, que dona a l'anomenat Carrerot, és encara més irregular, fruit de diverses remodelacions. El costat esquerre d'aquesta façana és el més antic, obrat majoritàriament al s.XVIII, segons una inscripció. Presenta un portal i diverses finestres emmarcades amb llindes i brancals de pedra i té un petit jardí davanter. El costat dret és fruit de remodelacions fetes possiblement al s.XIX, i compta amb diferents obertures emmarcades amb maó.

A l'interior de la casa, que ha conservat de manera molt respectuosa les característiques arquitectòniques tradicionals, hi trobem a la planta baixa diverses voltes de pedra. Les de la part central tenen una orientació en paral·lel amb la volta del carrer, mentre que una altra que es troba al sector pròxim a la plaça té una direcció contrària. També es poden observar dos arcs apuntats que semblen força antics, així com altres de punt rodó. Tanmateix, la distribució interior és extremament complexa i denota una evolució constructiva amb múltiples fases. La part que dona a la plaça acollia antigament l'habitatge dels masovers. Entre d'altres elements d'interès el primer pis de la casa es conserva una enorme xemeneia.

Observacions:

En diversos punts del perímetre de la casa, a llevant i al nord, es conserven vestigis de tines. Una altra part interessant és l'era, situada a l'est de la casa. Hi trobem un cobert antic (del 1782 segons una inscripció) i una ampli espai pavimentat en part amb lloses de pedra i en part amb rajoles fetes a la mateixa casa.

Inscripció a la llinda de la finestra sobre la volta: 1787

Inscripció a la finestra de la façana del Carrerot: 1798

Inscripció a la porta de la sala: JOAN JANOUES ANY 1776

Cobert de l'era: 1782

Existeix un treball de tesina sobre la història d'aquesta casa.

Història

Aquesta és una de les cases situades dins el nucli de l'antiga sagrera de Salelles.

La sagrera és documentada explícitament com a tal l'any 1131, però ben segur era anterior, possiblement dels segles X-XI. En època medieval aquesta casa es coneixia com a mas Bataya i, al segle XIV, mas Galí. El 1357 Gerald Galí, hereu del mas, va fer un llegat a les esglésies de Sant Sadurní de Salelles, Santa Margarida (avui desapareguda) i Sant Pere de la Serra (avui del Brunet). Al mateix segle XIV ja era habitada per la família Genovès, la qual era procedent d'una antic mas a la zona de Biarritz. Segons tradició oral, els Genovès procedien de la ciutat italiana de Gènova. L'arbre genealògic de la família que es conserva a la casa comença al segle XVI, quan Salvador Genovès es casà en segones núpcies amb Magdalena. L'hereu va ser Francesc Genovès, nascut el 1620 i casat amb Madrona Junyent, de Camps. Seguidament venen els següents hereus: Francesc G., nascut el 1659 i casat amb Victòria Gala, de Vallmanya; Pere G., nascut el 1659 i casat amb Maria Parcerissas, de Guardiola; Joan G., nascut el 1711 i casat amb Margarida Tor; Joan G., nascut el 1795 i casat amb Maria, de Castellbell; Pere G., nascut el 1798 i casat amb Maria Claret, de Maià; Pere G., nascut el 1824 i casat amb Joanna, de Fals; Domingo G., nascut el 1881 i casat amb Rosa Llucià, de Viladecavalls. Ja a començament del segle XX, Josep Genovès Llucià (1876-1952) es casà amb Dolors Miralpeix Rocadesnbosch (1894-1981). Segons es diu, abans de construir-se la casa Rectoral de Salelles, a principis del segle XIX, el rector s'hostatjava a cal Genovès, i encara es conserva una cambra que s'anomenava "quarto del capellà". Tradicionalment, cal Genovès ha estat una de les cases principals de Salelles, amb una important extensió de terres a la parròquia i una segona finca molt important al poble de Salo (Sant Mateu de Bages), obtinguda aquesta mitjançant un enllaç matrimonial. Segons es diu, a la casa hi havia un forn on es van fabricar moltes de les rajoles que encara s'hi poden veure. Així mateix, al celler s'hi elaboraven vins amb una marca pròpia, tot i que de consum exclusivament familiar. Durant la Guerra Civil de 1936 la casa va ser saquejada i posteriorment va tornar a ser habitada. Molts dels objectes es van poder salvar perquè foren amagats en un pou. Més recentment, el matrimoni entre Josep Genovès Llucià i Dolors Miralpeix Rocadenbosch va tenir dues filles. La gran es casà amb un advocat de Manresa posseïdor d'un ampli patrimoni en aquesta ciutat i s'hi instal·là a viure. La germana petita, Dolors Genovès Miralpeix, va heretar la casa i les propietats de Salelles. Es casà amb un pubill, i la seva filla és Francina Ramonet Genovès, l'actual propietària.

Bibliografia

CAPDEVILA I PLANS, Jaume (2006). Castell de Guardiola. Els orígens de Sant Salvador de Guardiola. Segles X-XIV (premi Excursionisme 2004), Centre Excursionista de la Comarca del Bages, Manresa, p. 42. Diputació de Barcelona; BERRY SAR, S.L. (2010). Pla especial de catalogació de masies i cases rural en sòl no urbanitzable. Ajuntament de Sant Salvador de Guardiola (núm. 035).
FARGAS MORERA, Fèlix (2012). Salelles, 1000 anys de fets i esforç, treball i creixement de la seva parròquia, p. 27
FERRER ALÒS, Llorenç (2001). Tot per a tots. El Celler Cooperatiu de Salelles. 75 anys (1926 - 2001). Celler Cooperatiu de Salelles, Manresa, p. 5.
MEDINA CAÑELLAS, Immaculada (1992). Salelles, un desconegut del Bages (treball inèdit dipositat a l'Arxiu Comarcal del Bages).

